

Autor: Lukáš Beer

Že vnímání událostí z podzimu roku 1938 v podání naší historiografie má dodnes naprosto určující význam pro chápání a výklad moderních českých národních dějin, není třeba zvlášť zdůrazňovat. Najdeme dnes sotva někoho, kdo o demonizované „Mnichovské dohodě“, prezentované jako diktát, nikdy v životě neslyšel. Horší je to už se znalostmi o podstatě obsahu mnichovského ujednání a o tom, a co mu vlastně vůbec předcházelo. Dodnes se kupříkladu traduje či v českých hlavách přežívá názor, že „Mnichovská dohoda“ byla jakýmsi šokujícím a ponižujícím ujednáním „o nás bez nás“ – pro někoho překvapujícím faktem však je, že tato dohoda dala pouze organizační rámec k odstoupení území již odsouhlasené československou vládou. Jak už před několika lety výstižně poznamenal ve své knize *Zamlčené dějiny* publicista Tomáš Krystlík, právě onomu znění této preambule, předcházející Mnichovské dohodě, se „*čeští historici vyhybají jako čert kříži*“. Existují pro to pádné důvody.

Tyto mnohé další méně známé souvislosti se snaží názorně objasnit aktuálně předkládaná kniha autorského kolektivu nazvaná *Mnichovská dohoda a osud sudetských Němců*. Již v úvodu samotné smlouvy se hovoří o podstatě tohoto ujednání, podepsaného v bavorské metropoli zástupci Anglie, Francie, Německa a Itálie, tím, že se označuje jako „*následná dohoda ze dne 29. září 1938*“. To je jedním ze stěžejních témat nově vydané knihy. Co „Mnichovu“ tedy konkrétně předcházelo a co mu ve skutečnosti ubírá na jeho démoničnosti?

Jeden z přispívajících autorů, ústecký rodák **Alfred Schickel**, ve svém výkladu poznamenává, že „*Mnichovskou dohodou postižené Československo bylo jednoduše prohlášeno za politováníhodnou oběť a touto smlouvou ‚obdaření‘ sudetští Němci stejně jednoduše za prospěcháře. Pečlivá četba sotva dvaceti vět textu se jeví zřejmě jako zbytečná. Hitlerova centrální role ve vzniku Dohody většině komentátorů očividně stačí k tomu, aby zůstali u názorů, vycházejících z předsudků.*“ Nakonec tedy zjistíme, že oddělení Sudet od

Československa bylo dohodnuto už před Mnichovem a oni čtyři šéfové vlád jednali 29. září 1938 již pouze o způsobech vykonání. Čtenáři je předkládán hmatatelný důkaz něčeho, co vyvrací zažitý mýtus Mnichova, kde bylo „za zády Čechů“ a „o nás bez nás“ rozhodnuto v neprospěch obětovaného československého státu.

Český čtenář se má díky této aktuálně vydané publikaci možnost vůbec poprvé v tištěné formě seznámit s konkrétní podobou takřka neuvěřitelných „velkočeských“ územních plánů českého autora Hanuše Kuffnera, které tento muž prezentoval ve své brožurce z roku 1918. Údajně bylo toto jeho dílo dokonce v počtu 150 exemplářů rozdáno delegacím mírových jednání v Paříži a jejích předměstích. Publikace nakladatelství *guidemedia* přetiskuje nejzajímavější pasáže tohoto dobového dokumentu a reprodukované dvě celostránkové mapky názorně ilustrují odvážnost požadovaných územních nároků – „Německo“ mělo být podle tohoto návrhu zatlačeno zhruba na území dnešního Švábska a tento územní celek Kuffner nazval patřičně „Německá rezervace“. Na mapě jsou pak zakreslené územní nároky vůči Německu – zábor celého pruského Slezska a obou Lužic až k Berlínu a odtud po Labi až po Drážďany a dále ke Krušným horám; zábor části Bavorska od Aše po řeku Naab a Regensburg (Řezno), které by byly součástí Čech, stejně jako Bayerischer Wald (Bavorský les, zde zvaný Bajaršský les) až k Pasovu. Obdobný byl zábor části Rakouska od hranic německých po Dunaji až k Vídni a odtud k Neusiedlerskému jezeru (Neziderskému) a zábor části Maďarska s Györem, Budínem (část Budapešti) a Miskolcem. Součástí nového státu je také *Obchodní stát slovanský* na Istrii s přístavem Terstem. Nejedná se o výplod bujné fantazie, ale o zcela vážně zamýšlený plán tohoto českého znalce válečnictví. Publikace přináší vedle dalších úkazek z dokumentů a nacionalisticky laděných projevů známých českých politiků z období první republiky i citaci kritických českých hlasů, které do budoucna v česko-německém soužití proto nevěstily nic dobrého.

Nakladatelství *guidemedia* poskytlo v této publikaci netradiční příležitost kolegiu autorů, z nichž většina pochází z německých rodin žijících na území Čech a Moravy, podat českému čtenáři svůj náhled na Mnichovskou dohodu a národnostní politiku Československa. A tak kupříkladu německý autor **Friedebert Volk** vyvrací ve své kapitole „legendu o československé vzorové demokracii“ přehledným a stručným vyjmenováním jevů z politického života předválečné Československé republiky, které se zásadně neslučovaly s proklamovanými demokratickými ideály. A jako perličku může čtenář přijmout například informaci, že zákaz poslechu zahraničního rozhlasu nebylo něčím, s čím by snad do Čech a na Moravu přišel jako první Adolf Hitler. Příjem rádiového vysílání z Německa byl totiž v ČSR zakázán již v průběhu výjimečného stavu v roce 1938. Velmi poučné a detailní je také pojednání českobudějovického rodáka **Alfreda Bäckera** (narodil se zde v roce 1921 a zemřel v Rakousku před několika týdny) o diskriminující školské politice v první československé republice, které názorně a na podkladu dobových statistických údajů ilustruje „odněmčovací“ snahy Prahy v této oblasti.

„Generální zkouškou pro rok 1945“ nazývá vítkovický rodák **Alfred Oberwanding** komplexní pozemkovou reformu, která byla v československém státě realizována v letech 1919-1925. Autor v knize podává velmi fundovaný a podrobný náskok tehdejších opatření, jež se v negativě v první řadě dotkla příslušníků německé menšiny v Čechách a na Moravě.

Téměř třetina celkové půdní plochy státu byla vyvlastňována a měla být předána novým vlastníkům. Navíc, vyvlastněné soukromé vlastnictví se nestávalo vlastnictvím společným, nýbrž zde docházelo k vytlačení jedné vrstvy soukromých vlastníků jinou vrstvou soukromých vlastníků. Pozemková reforma byla však jen část tzv. čechoslovakizace, tedy čechizace celkového života ve státě a zůstala i po dobu následujících volebních období nepsaným, avšak nejvyšším zákonem česko-nacionálního centrálního státního vedení. *„Co myšlenkovi předchůdci jako Josef L. Stěhule nebo Hanuš Kuffner publikovali na téma eliminace německé národnostní skupiny ještě před koncem 1. světové války, bylo jak Košickým vládním programem z května 1945, tak i následnými prezidentskými dekrety uzákoněno jako konečné řešení,“* uzavírá Alfred Oberwandling v knize. Výčet jednotlivých zákonů a objasnění jejich dopadu, zejména závažná otázka vyvlastnění a odškodnění, tvoří vůbec jeden z nejhodnotnějších a nejinformativnějších zdrojů předkládané knihy.

O negativním nádechu, který zanechává u českého publika při vyslovení jména Konrada Henleina, se není třeba podrobně rozepisovat. Další z kolegia autorů, znojemský rodák **Günter Kottek** nahlíží na historii sjednocovacího procesu sudetoněmeckého hnutí a počátečnou Henleinovu roli v tomto prostředí. Kottekova analýza geneze sudetoněmeckého politického hnutí, které se zakončuje přivtělením SdP do NSDAP a vyloučením určitých členů původní SdP ze strany, rozbíjí přesvědčivě zažitě představy o „henleinovcích“ jako militantním separatistickém nacionálněsocialistickém hnutí.

Publikace kolegia sudetoněmeckých autorů nabízí českému čtenáři možnost konfrontovat své znalosti a názory s informacemi, které se mu docela možná doposud ještě nebyly zpřístupněny, a pohlíží na souvislosti kolem podepsání dohody v bavorské metropoli a na okolnosti, které jí předcházely, z docela neobvyklého úhlu. Ať už tyto informace jakkoliv budou možná korigovat dosavadní čtenářův názor na „Mnichov“, jedno je jisté: že po přečtení knihy dost možná pocítí napříště potřebu si své znalosti ohledně této klíčové události českých dějin prohloubit a důkladně ověřit. A to nejen na základě v knize poskytovaných citátů z dobových dokumentů, který činí pouze jen určitý výběr. Není obvyklé, aby české vydavatelství poskytlo do takové míry bývalým československým krajanům německé národnosti možnost takto přímo promlouvat k českému čtenáři – vydavatelství *guidemedia* tak učinilo s vědomím, že přímá názorová konfrontace při posuzování společných moderních dějin může být pro obě strany jen prospěšná, navíc, když se tato konfrontace naprosto obejde bez květnaté řeči politiků. Je nyní na českém čtenáři, jak se s předkládanými argumenty vypořádá.

Rok vydání: 2012
ISBN: 978-80-905310-0-0
Překlad: Pavel Kamas
Vazba: brožovaná
Počet stran: 160
Rozměry: 170×240

Recenze byla převzata ze stránek **Náš směr**.